ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

Кам'яна доба України

Випуск 7

До 85-річчя Д.Я. Телегіна

КИЇВ
ШЛЯХ
2005

ІНСТИТУТ АРХЕОЛОГІЇ
НАЦІОНАЛЬНОЇ АКАДЕМІЇ НАУК УКРАЇНИ

КАМ'ЯНА ДОБА УКРАЇНИ

Випуск 7

До 85-річчя Д.Я.Телегіна

КИЇВ
ШЛЯХ
2005

УДК 902 (477) "631/634
ББК 63.4 (Укр)
К18

Кам'яна доба України: Збірка наукових статей. – Вип. 7. – К.: Шлях, 2005. – 232 с.; іл.

К18 **ISBN 966-650-184-8**

Збірка присвячена 85-річчю видатного українського археолога Д.Я.Телегіна. У збірці зібрані статті, присвячені проблематиці кам'яної доби, а також доби бронзи на території України.

ББК 63.4 (Укр)

Затверджено до друку Вченою радою Інституту археології НАН України

РЕДАКЦІЙНИЙ КОЛЕКТИВ:

д.і.н., проф.	Залізняк Л.Л. (головний редактор видання)
к.і.н., н.с.	Манько В.О. (відповідальний редактор)
к.і.н., с.н.с.	Кухарчук Ю.В. (відповідальний секретар)
д.і.н., с.н.с.	Отрощенко В.В.
д.і.н., с.н.с.	Зубар В.М.
д.і.н., проф.	Гладких М.І.
д.і.н., проф.	Станко В.Н.
д.і.н., п.н.с.	Мацкевий Л.Г.
д.і.н., с.н.с.	Ситник О.С.
к.і.н., с.н.с.	Степанчук В.М.
к.і.н., с.н.с.	Сапожников І.В.
к.і.н., с.н.с.	Кулаковська Л.В.
к.і.н., с.н.с.	Чабай В.П.
к.і.н., с.н.с.	Колесник О.В.

РЕЦЕНЗЕНТИ:

д.і.н. Гладких М.І.
д.і.н. Магомедов Б.В.

Свідоцтво про державну реєстрацію засобу масової інформації КВ№8605 від 01.04.2004р.
Зареєстровано Вищою атестаційною комісією при Кабінеті Міністрів України
як фахове видання в галузі археології.

ISBN 966-650-184-8

© Інститут археології НАН України, 2005
© Видавництво "Шлях", 2005

БУНЯТЯН К.О., ЯКУБЕНКО О.О.

ПОСУД СЕРЕДНЬОДНІПРОВСЬКОЇ КУЛЬТУРИ З ФОНДІВ НАЦІОНАЛЬНОГО МУЗЕЮ ІСТОРІЇ УКРАЇНИ

BUNYATYAN K.O., YAKUBENKO O.I.

POTTERY OF SEREDNIODNIPROVS'KA CULTURE FROM THE STOCK OF NATIONAL MUSEUM OF HISTORY OF UKRAINE

У статті характеризується посуд середньодніпровської (СДК) та порубіжних з нею культур, який зберігається в фондах Національного музею історії України (НМІУ). У колекції представлені як класичні для СДК зразки посуду, так і нові форми.

Дмитро Якович Телегін належить до тих археологів-енциклопедистів, наукові інтереси яких не обмежуються якимсь одним періодом. Не залишилася поза його увагою й середньодніпровська культура (СДК), декілька пам'яток якої він дослідив особисто. З приводу походження та етномовної належності носіїв цієї культури ученим були висловлені власні міркування.

Середньодніпровська культура, назву якій В.О. Городцов [1916] дав саме за оригінальними знахідками в Середній Наддніпрянщині, представлена тут нечисленними комплексами. Окрім відомого Яцьковицького могильника [Bydlowski, 1905], то є поодинокі поховання переважно в Київській та Черкаській обл. (проблеми поселень ми не торкаємось), впущені в ямні кургани або здійснені під власними насипами. Це можна пояснити тим, що основна територія поширення СДК знаходилася північніше – у Верхній Наддніпрянщині. Проте не викликає сумніву, що і в лісостеповій смузі поховань має бути більше, на що вказують випадкові знахідки посуду та кам'яних і крем'яних сокир. До цього слід додати й безінвентарні поховання, які важко культурно ідентифікувати через відсутність детального їхнього опису в публікаціях XIX – поч. XX ст.

За такої ситуації певної цінності набувають матеріали, які зберігаються в Національному музеї історії України (НМІУ), хоча обставини їх знахідок зазвичай невідомі. Деякі з них зовсім були обійдені увагою дослідників, інші ж представлені не зовсім точно. Мова піде про посуд.

1. Курган 1 біля **с.Стрітівка** на Київщині. Його комплекс став підґрунтям для виділення Т.С.Пассек старшої групи пам'яток СДК – стрітівської [Пассек, 1947, с.35-36, 51]. Курган розкопано В.Хвойкою 1897 р. і опубліковано Хв.Вовком [Вовк, 1900], за надісланою йому інформацією. Вона дуже обмежена. У центрі насипу кургану висотою 1,78 м, на глибині 0,45 м знайдено крем'яну шліфовану сокиру, а на рівні поля (давнього горизонту? – *К.Б., О.Я.*) – трохи попелу та обгорілих кісток, серед яких по колу стояло сім невеликих горщиків, в одному з яких було кілька обгорілих кісток, а в іншому – крем'яна пластина, що могла правити за ножа. Поміж кожними двома горщиками лежало по одному крем'яному або кам'яному знаряддю (разом – дві крем'яні сокири, три кам'яні й одне крем'яне вістря стріли).

Найменше уваги в публікації приділено посуду. Окрім вказівки на число, подано не дуже вдалі рисунки трьох кубків. Це, певно, й спричинило плутанину. В публікації А. Європеуса подано рисунки шести посудин [Aegapaa, 1933, Abb.132], дві з яких явно не мають відношення до СДК (гостродонний горщик ямної культури та неприродно видовжений – плоскодонний). Третій (ребристий) горщик, оздоблений лінійним штампом, як встановив І.І.Артеменко [1967, с.83, рис.48], не має відношення до Стрітівки. В публікації Т.С. Пассек наведено чотири посудини з Стрітівки, три з яких за описом і малюнками збігаються з поданими Хв.Вовком [Пассек, 1947, рис.10, *4, 6, 7*]. Однак з четвертою сталася якась плутанина: згідно з описом, ця посудина оздоблена рядочками неглибоких навскісних заглиблень, але на рисунку подано посудинку з ялинковим візерунком [там само, с.37, рис.10, *5*]. Дивує, що І.І.Артеменко, який опрацював наявні в фондах НМІУ матеріали, не помітив цієї неузгодженості і продублював її [Артеменко, 1967, с.86, рис.32, *1-4*]. Судячи з того, що в його публікації лише для цієї посудини не вказані розміри, він її, скоріш за все, не бачив.

Відтак у фондах НМІУ маємо чотири посудини із Стрітівки: два високогорлих кубки, оздоблені шнуровими лініями (інв. № а107/171) та нарізним паркетним візерунком (№ а107/175), і дещо нижчий, з ялинковим орнаментом (№ а107/172) (рис.1, *1-3*). Але четверта посудина виявилася зовсім інакшою, ніж представлена в публікаціях Т.С.Пассек та І.І.Артеменка. У дійсності це – невеличкий кубок (№ а107/174) заввишки 9 см з видовженим, близьким до циліндричної форми тулубом, найбільше розширення якого припадає на придонну частину, та нижчою – на тлі інших – горловиною (рис.1, *4*). Оздоблений він, доволі недбало, рядочками навскісних насічок на горловині, облямованими знизу двома рядочками

маленьких вертикальних вдавлень. Трохи вище перегину шийки прокреслено лінію. Усі чотири посудини тонкостінні (товщина стінок у верхній частині 0,3 см) і дуже легенькі.

Зауважимо, що Стрітівський комплекс усі дослідники, окрім І.І.Артеменка, вважають одним із найдавніших в Україні високогорлих кубків – часу загальноєвропейського горизонту культур шнурової кераміки (далі КШК), або дещо молодшим. Але останній кубок порушує таку оцінку, оскільки демонструє зовсім іншу форму, яка тяжіє до пізнього періоду. За незрозумілої ситуації в кургані ту обставину цілком можна пояснити різночасовістю поховань, на що вказує й вістря стріли з черешком (воно значиться в описі В.Хвойки, але знайти його не вдалося), а також різні типи кам'яних сокир.

Що ж до кубочка, представленого у вказаних публікаціях, то єдиний зі схожою орнаментацією з фондів НМІУ походить з Ємчихи (див. нижче).

2. Уточнення вимагає й ще один комплекс – кургану 6 (Вовча могила) біля **с.Гатне** під Києвом. Його матеріли та ще кургану 5 стали епонімними для позначення Т.С.Пассек молодшого – гатнинського – періоду СДК [Пассек, 1947, с.38-44]. Проте, й вона, і І.І.Артеменко, згадавши про кубки з них, обійшли увагою посудину поруч з колективним похованням (п.6/3, скелети 5-7) у випростаній позиції, хоча, слід гадати, саме вона стала підґрунтям для вилучення І.І.Артеменком цього поховання з числа ранніх і віднесення його до середнього етапу (порівн.: [Артеменко, 1967, с.62; 1985, с.39]). М.М. Бондар [1991, с.59] згадав її, орієнтуючись на публікацію В.Б.Антоновича. Там вказано, що та посудина являла собою великий кухоль червоної глини з вушком, повністю вкритий візерунком у вигляді трикутників [Антонович, 1878, с.LXXXIV], уламок якого – шматок шийки з вушком – відображений і в ілюстраціях.

У фондах НМІУ зберігаються уламки двох доволі оригінальних і схожих посудин. Частина з них (№ а107/308, з поміткою "Гатне, к.6"), зокрема й наведений В.Б.Антоновичем уламок, належить великому вузькогорлому глеку червоної на зламі глини з сіруватою поверхнею та широкою стрічковою ручкою. Тісто не дуже щільне, з домішкою піску й подрібнених мушлі та каменю. Потовщені відігнуті вінця оздоблено навскісними відбитками шнура, а шийку – паркетним візерунком, нанесеним поміж двома горизонтальними лініями. На ручці зображені звернені вершинами до центру й заштриховані трикутники, які – через вільні поля поміж ними – нагадують зображення мальтійського хреста.

Попри значну кількість уламків тулуба, його профіль та орнаментальна композиція чітко не реконструюються. Та зрозуміло, що композиція є близькою до паркетної, оскільки основу її складають трикутники. Від класичного паркетного візерунку вона різниться виокремленням трикутників, розділених лініямн чи чистими смужками, наявністю заштрихованих і незаштрихованих трикутників, а також різною штриховкою – навскісними (спрямованими в різні боки) й горизонтальними лініями. Знизу композицію облямовує рядочок овальних вдавлень (рис.2, *1*). Діаметр вінець 9,0 см, тулуба – близько 23,0 см; ширина ручки 6,0 см, висота глека не менше 20 см.

Інші уламки (№ а107/335, з поміткою "Гатне") походять від схожого глека червоної глини, але з більш високою шийкою, і дозволяють графічно чіткіше реконструювати його верхню орнаментовану частину. Орнамент виконано в тій же манері, але нюанси різняться. На потовщених вінцях – рядочок вдавлень відступаючою "лопаточкою". Шнурову композицію на шийці складають два ряди заштрихованих трикутників, звернених вершинами до середини так, що між ними залишається вільна зигзагоподібна смужка. На ручці – смуга щільно заштрихованого орнаменту, центр якої складає ромб. Саме він та обмеженість простору визначає логіку усієї композиції – у вигляді трикутників над ромбом та під ним. Оздоблення тулуба реконструюється як суцільна смуга паркетного візерунку. Знизу її облямовано глибокими вдавленнями від нігтя. Діаметр вінець 9,0 см, тулуба – приблизно 22,0 см; ширина ручки 5,5 см, висота глека понад 20,0 см (рис.2, *2*).

Якщо перша посудина чітко ідентифікується з п.6/3, то походження другої навряд чи вдасться з'ясувати. На к.4 може вказувати натяк В.Б.Антоновича, що там були уламки посуду схожі за орнаментацією на знайдені в к.6. Але в останньому були поховання не лише СДК, а й скіфського часу. Вузькогорлий кухоль з вушком фігурує й серед матеріалів к.3, але він був неорнаментованим.

Глеки оригінальні, прямих аналогій їм ми не знаємо. Проте стиль орнаментації, безумовно, засвідчує їхню належність до світу КШК. Найбільш він притаманний кераміці середньонімецьких груп КШК, де трапляється на амфорах та кубках. Цьому можна навести багато прикладів з каталогів В.Маттіаса. Поховання з таким щільно оздобленим посудом М.Бухвальдек відносить до III (пізньої) групи. Їй же притаманні й різної форми кухлі та глеки з вушком [Buchvaldek, 1986, obr. 33; 34].

Характеристику іншого посуду розпочнемо з рідкісної для СДК **амфори**.

Дуже оригінальною є посудина на зразок амфори, але без вушок. Місце знахідки невідоме (№ а211/397). Це невелика, дуже приземкувата, біконічної (можна сказати, дископодібної) форми посудина на невеличкому, дещо вдавленому дні. Отвір "вписано" в форму без натяку на вінця. Його оточено двома колами ямок, а далі – чотирма колами прокреслених ліній. Від них променями відходить п'ять пасм з вертикальних ліній, облямованих з боків вдавленнями, які спускаються трохи нижче найбільшого розширення тулуба. Тісто щільне, міцне, жовтуватого кольору, поверхня підлощена. Висота амфори 10 см, діаметр тулуба 19,5 см, отвору й дна – по 5 см (рис.2, *3*).

Подібної форми амфори, зокрема й безшийні – з вушками чи без них – були вельми популярними в баланівській культурі. Трапляються там екземпляри,

майже тотожні нашій "амфорі" [Бадер, Халиков, 1976, табл.27, *2*; 29, *5*]. Зрідка такі посудини, але з вушками, зустрічаються й у Середній Європі (див., напр.: [Matthias, 1968, taf.2, *6*].

Найбільше в колекції НМІУ маємо **кубків**.

1. Три уламки вінець високогорлого кубка, оздобленого ялинкою. Місце знахідки невідоме (№ а211/2359). Тоненькими стінками й червоним кольором нагадує посуд із Стрітівки (рис.3, *4*).

2. Кубок СДК знайдено В.Хвойкою при розкопках курганів біля с.Черняхів (№ а107/185). Жодних відомостей щодо кургану й поховання ми не знайшли. Цей невеличкий (висота 9,5 см) кубок класичного зразка – з перехватом посередині – поповнює серію знахідок зі своєрідною орнаментацією тулуба: пасмами з вертикальних ліній, облямованих з боків ямками (рис.3, *6*). Я.Махнік вважає кубки, орнаментовані таким чином, прикметою раннього часу, близького до загальноєвропейського горизонту КШК [Machnik, Pilch, 1997, s.164, гус.8, *18, 30*]. Нагадаємо, що подібний кубок виявлено М.Ю. Бранденбургом у п.296/4 біля с.Зеленьки [Качалова, 1974, с.15, табл.2, *6*] біля скорченого поховання. Інші знахідки – з сіл Медвин, Дібровка, Янковичі, – як і черняхівська, погано документовані [Пассек, 1947, с.41-44, рис.11, *2*; 13, *1-3*]. Такий самий елемент використано в оздобленні кубка з п.1/1 біля с.Кочубеївка [Бідзіля, Бунятян, Ніколова, 2004], але за іншими рисами він різниться від вказаних.

3. Така ж схема оздоблення представлена на тулубі ще однієї посудини – фрагментованого кубка з присадкуватим тулубом і високою надламаною горловиною. Місце знахідки невідоме (№ а211/378). Виконаний недбало, мабуть, спеціально для поховання. Стінки тоненькі, денце товсте й важке. Шийку орнаментовано вертикальними прокресленими лініями, облямованими знизу й зверху рядочками ямок. Діаметр горловини й дна по 7 см (рис.3, *1*).

4. Великий кубок видовженої формн (№ а211/69). Місце знахідки невідоме. Тонкостінний, червонуватого кольору. Дно чітко не виділене, але воно достатньо стійке. Орнаментований недбало прокресленими лініями, що утворюють горизонтальну ялинку на горловині й вертикальні пасма на тулубі. Під краєм вінець рядочок ямок. Висота 15,5 см (рнс.3, *5*).

5. Аналогічний черняхівському кубок, але менший (висота 6,3 см), походить з розкопок П.Ревякіна 1878 р. біля с.Красне колишнього Васильківського повіту (№ а107/184). Їх споріднює і ялинкова орнаментація на шийці. Але в цьому кубку не лише бракує вказаної орнаментації на тулубі, він відрізняється від черняхівського й тоненькими стінками, через що дуже легкий (рис.3, *3*).

6. З розкопок В.Хвойки 1896-1900 рр. біля с.Трипілля походять уламки посуду СДК, а також цілий малесенький круглодонний кубочок висотою 6,5 см (№ а232/25). Традиційний для СДК орнамент – паркетний на шийці та у вигляді смуги з вертикальних рисок на плічках – глибоко прокреслено гострим інструментом (рис.3, *2*).

Деякий посуд можна класифікувати як чаші.

1. Невеличка чаша (висота 7,5 см) з с.Ємчиха (№ а190/287). Поверхня нерівна, горбкувата, підлощена. Попри тонкі стінки (товщина краю вінець 0,3 см), вона важка за рахунок потовщеного денця. Орнаментована недбало, двома рядочками прокресленої ялинки (рис.4, *3*). Можливо, походить з розкопок М.Ю.Бранденбурга 1895-1896 рр., котрий розкопав там 17 курганів. Але жодних згадок у його звіті про таку посудинку немає [ЖРБ, 1908, с.90-96].

2. Округлодонна чаша висотою 6,7 см. Місце знахідки невідоме (№ а211/71). Дно округле, потовщене, що надає йому ваги (рис.4, *2*). Такого зразка чаші виявляли поруч з випростаними найпізнішими похованнями СДК: Кобринове п.1/2 [Ричков, 1995, рис.5, *2*], Зеленьки п.309/2 [Качалова, 1974, табл.2, 7].

3. Маленька чаша (висота 5,8 см) майже циліндричної форми з відігнутими назовні вінцями. Місце знахідки невідоме (№ а211/272). Стінки тоненькі (0,4 см), але чаша важка через потовщене денце. Виконана недбало, в середині грубі сліди формовки. Поверхня сірувата. Орнаментована навскісними вдавленими рисками, які утворюють на шийці ялинку (рис.4, *1*).

4. Чаша кулястої форми на плоскому дні, висота 8 см. Місце знахідки невідоме (№ а211/369). Стінки тонкі (0,3 см), важка за рахунок потовщеного дна. Тісто добре відмулене, черепок дзвінкий. Майже вся вкрита ялинковим візерунком з неглибоких довгастих відбитків. На вінцях насічки (рис.4, *4*). Схожа чаша зберігається в Краківському музеї [Sulimirski, 1968, fig. 3].

Розглянемо елементи декору СДК на посуді інших культур.

1. Нижня частина глибокої миски (чи макітри) з частково вцілілими вінцями (№ а211/966). Місце знахідки невідоме. Поверхня рожева. На тулубі розчоси. Тісто міцне, чорне на зламі, з домішкою піску. Оздоблена зверху шнуровим паркетним візерунком, під яким – поміж двома горизонтальними лініями шнура – нанесено смужку з вертикальних відбитків прямокутного, з зазубринками штампа. Висота 14,4 см (рис.5, *2*).

2. В колекції В.Хвойки значиться ребриста миска рожево-сірого кольору з добре загладженою поверхнею (№ а110/1136). Оздоблена у верхній частині шнуровою ялинкою, вписаною поміж смужками з відбитків прямокутного штампу. На косо зрізаних вінцях – навскісні відбитки шнура. Висота близько 10 см, діаметр вінець 14 см (рис.5, *1*).

Такі форми посуду не притаманні СДК і є типовими для бережнівсько-маївської зрубної культури [Отрощенко, 2001, рис.31]. Але в їхньому оздобленні задіяні відбитки прямокутного штампа, популярного в СДК. Як бачимо, ця традиція, що дісталася у спадок від носіїв культури кулястих амфор, доживає в Подніпров'ї до зрубного часу.

Принагідно вкажемо й на посуд стжижовської культури, яка не сягала Київщини і є синхронною найпізнішим пам'яткам СДК. Посуд представлений такими типовими зразки, що не вимагає коментарів.

1. Великий уламок амфори (№ а102/1) походить з розкопок В.Хвойки на давньоруському місті Білгородці, де виявлено й матеріали трипільської культури. Контекст знахідки не з'ясовано (рис.6, *3*).

2. Ціла чудової збереженості амфора (№ а211/377) невідомого походження. Весь тулуб вкрито глибокими ритмічними горизонтальними рівчачками. Висота 23,0 см (рис.6, *2*).

3. Маленький кухлик (висота 10,2 см) з масивною ручкою (№ а211/380). Місце знахідки невідоме. Весь оздоблений відбитками крупного шнура (рис.6, *1*).

Прямі факти, в одних випадках, і опосередковані (вцілілість) – в інших вказують, що посуд походить із поховань. Він поповнює колекцію класичними зразками та новими формами, а карту пам'яток – новими пунктами. Що стосується амфор, то вони представляють, безумовно, імпортні зразки, оскільки СДК такий різновид посуду не притаманний. На жаль, важко сказати, були вони імпортовані в давні часи, чи вже в нові – колекціонерами.

ЛІТЕРАТУРА

Антонович В.Б. (без назви) // Труды Ш АС. – Т.1. – К.: Тип-я императорского ун-та св.Владимира, 1878. – С.LXXX-LXXXУ.

Артеменко И.И. Племена Верхнего и Среднего Поднепровья в эпоху бронзы. – М.: Наука, 1967. – 137 с. (МИА, №148).

Артеменко И.И. Культуры раннего бронзового века южной полосы лесов Европейской части СССР // Эпоха бронзы лесной полосы СССР. – М.: Наука, 1987. – С.35-51.

Бадер О.Н., Халиков А.Х. Памятники балановской культуры. – М.: Наука, 1967. – 107 с. и прилож.

Бондар М.М. Про пам'ятки раннього етапу середньодніпровської культури // Поховальний обряд давнього населення України. – К., 1991. – С.56-65.

Бідзіля В.І., Бунятян К.П., Ніколова А.В. Курган біля с.Кочубеївка на Уманщині // На пошану С.С. Березанської. – К.: ІА НАНУ, 2004. – С.147-162.

Buchvaldek M. Kultura se snurovou keramikou ve stredni Evrope. – Praha: Univerzita Karlova, 1986. – 159 s. (Praehistoria, XII).

Вовк Хв. Знахідки у могилах між Верем'єм і Стретівкою і біля Трипілля // Матеріяли до українсько-руської етнольогії. – Львів, 1900. – Т.Ш. – С.1-11.

Городцов В.А. Культуры бронзовой эпохи в средней России. – М.: Синодальная типография, 1916. – 106 с.

Журнал раскопок Н.Е. Бранденбурга. – СПб., 1908. – 220 с.

Качалова Н.К. Эрмитажная коллекция Н.Е. Бранденбурга. Эпоха бронзы. – М.: Наука, 1974. - 54 с. (САИ, вып. В4-12).

Отрощенко В.В. Проблеми періодизації культур середньої та пізньої бронзи півдня Східної Європи (культурно-стратиграфічні зіставлення). – К.: ІА НАНУ, 2001. – 287 с.

Пассек Т.С. К вопросу о среднеднепровской культуре // КСИИМК. – 1947. – Вып.XVI. – С.34-51.

Ричков М.О. Нові поховання раннього етапу середньодніпровської культури // Археологія. – 1995. - №3. – С.147-151.

Aerapaa A. Uber die Streitaxtkulturen in Russland. – ESA. – Y111. – Helsinki, 1933.

Bydlowski A. Mogily w Jackowicy w pow. Lipowieckim // Swiatowit. – 1905. – Yl. – S.8-30.

Machnik J., Pilch A. Zaskakujace odkrycie zabutkow kultury srodkowodnieprzanskiej w Mlodowie-Zakaciu kolo Lubaczowa, w woj. Przemyskim // Sprawozdania archeologiczhe. – XLIX. – 1997. – S.143-170.

Matthias W. Kataloge zur mitteldeutschen Schnurkeramik. – Teil III // Feroffentlichungen des Landesmuseums fur Vorgeschichte im Halle. – 1968. – Band 23. – 102 s. und Tafeln.

Sulimirski T. Corded ware and globular amphorae north-east of the Carpatians. – London: The Athlone Press, 1968. – 227 p.

Bunyatyan K.O., Yakubenko O.O.

POTTERY OF SEREDNIODNIPROVS'KA CULTURE FROM THE STOCK OF NATIONAL MUSEUM OF HISTORY OF UKRAINE

Paper deals with pottery of Seredniodiprovs'ka (SDC) and adjacent cultures, deposited in the stock of National museum of history of Ukraine (NMHU). Assemblage includes both standard SDC items and new forms.

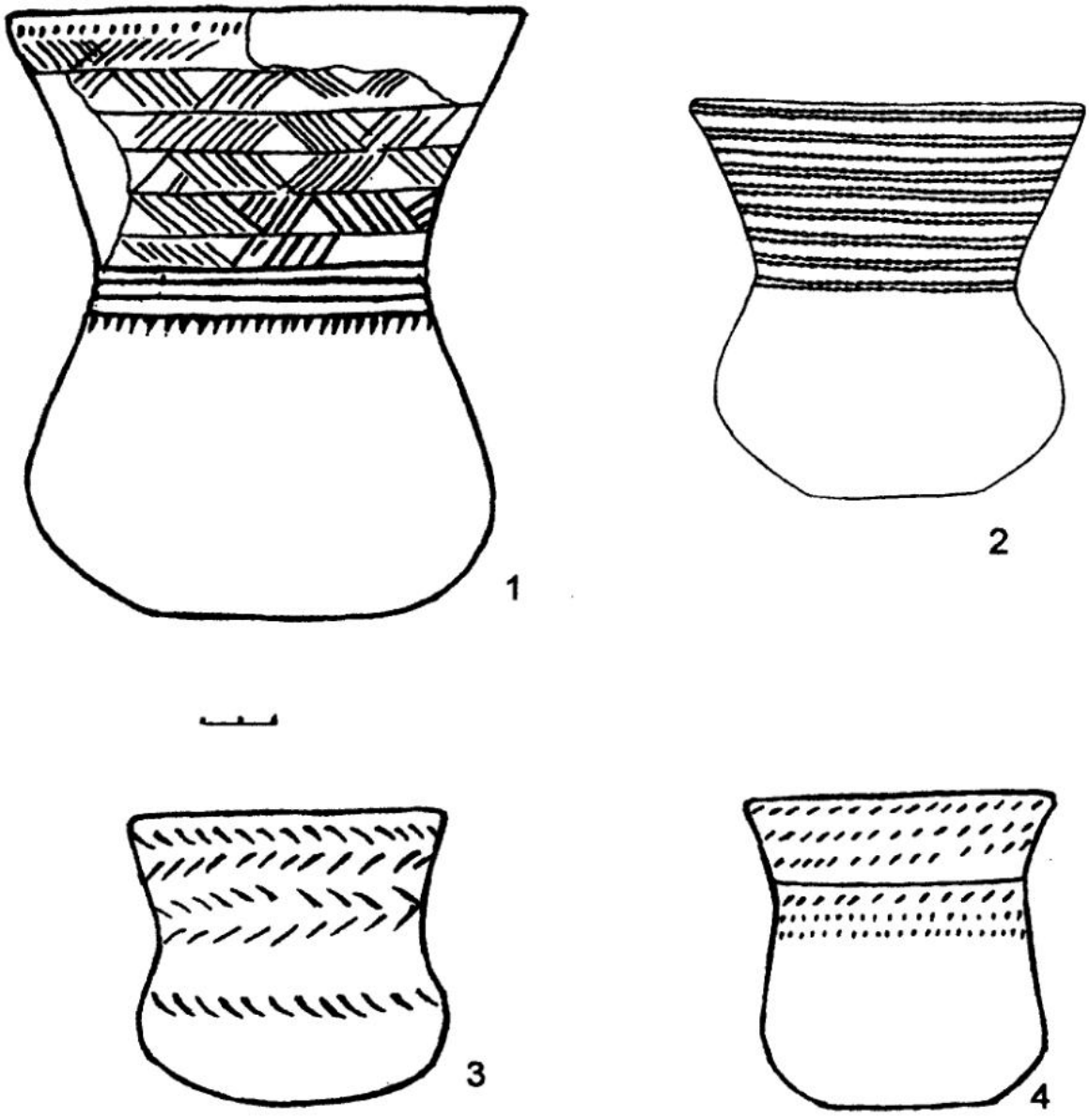

Рис.1. Посуд із кургану біля с.Стрітівка.

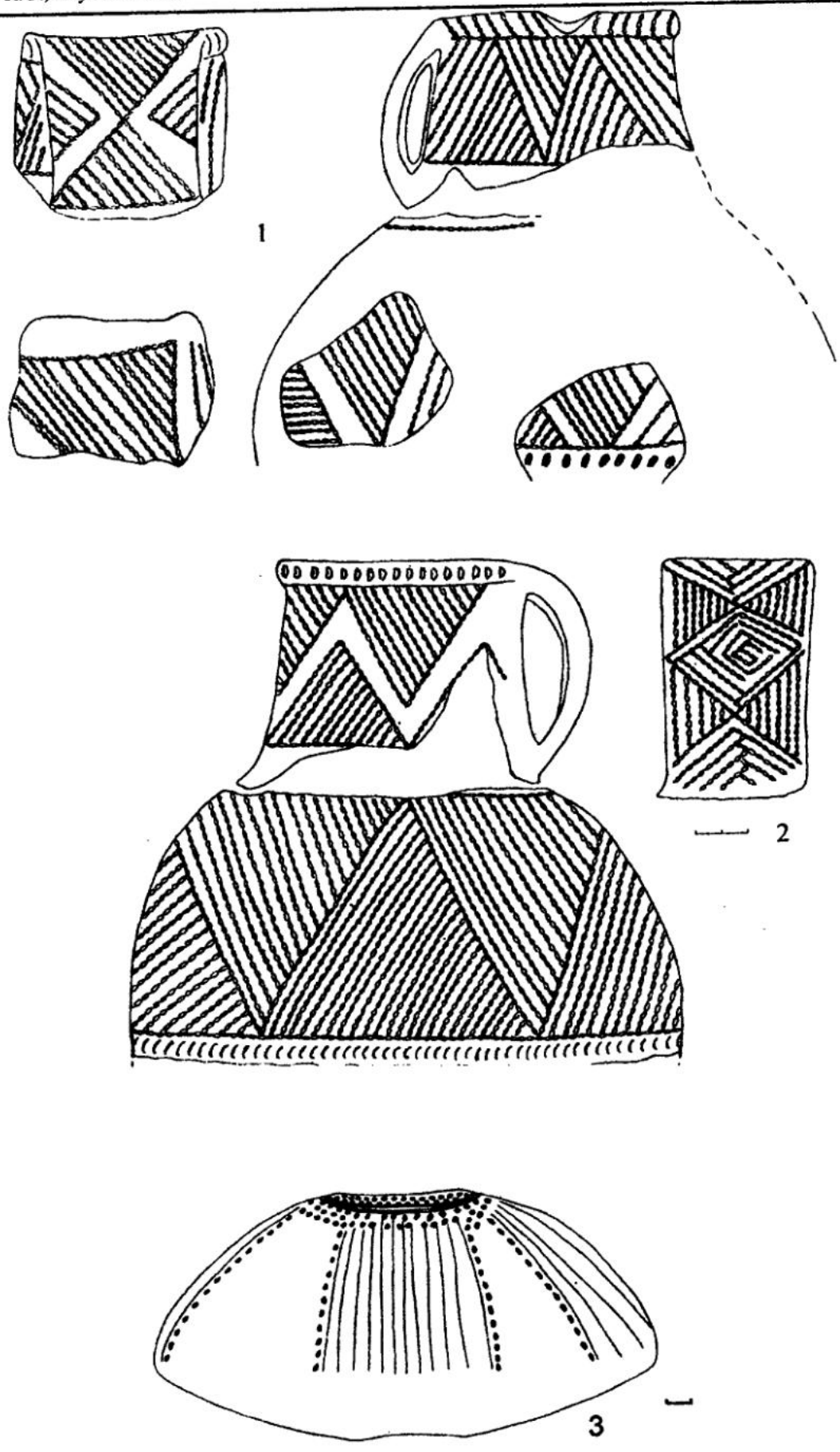

Рис.2. Глеки з курганів біля с.Гатне: 1 – к.6; 2 – курган не встановлено; 3 – невідомого походження.

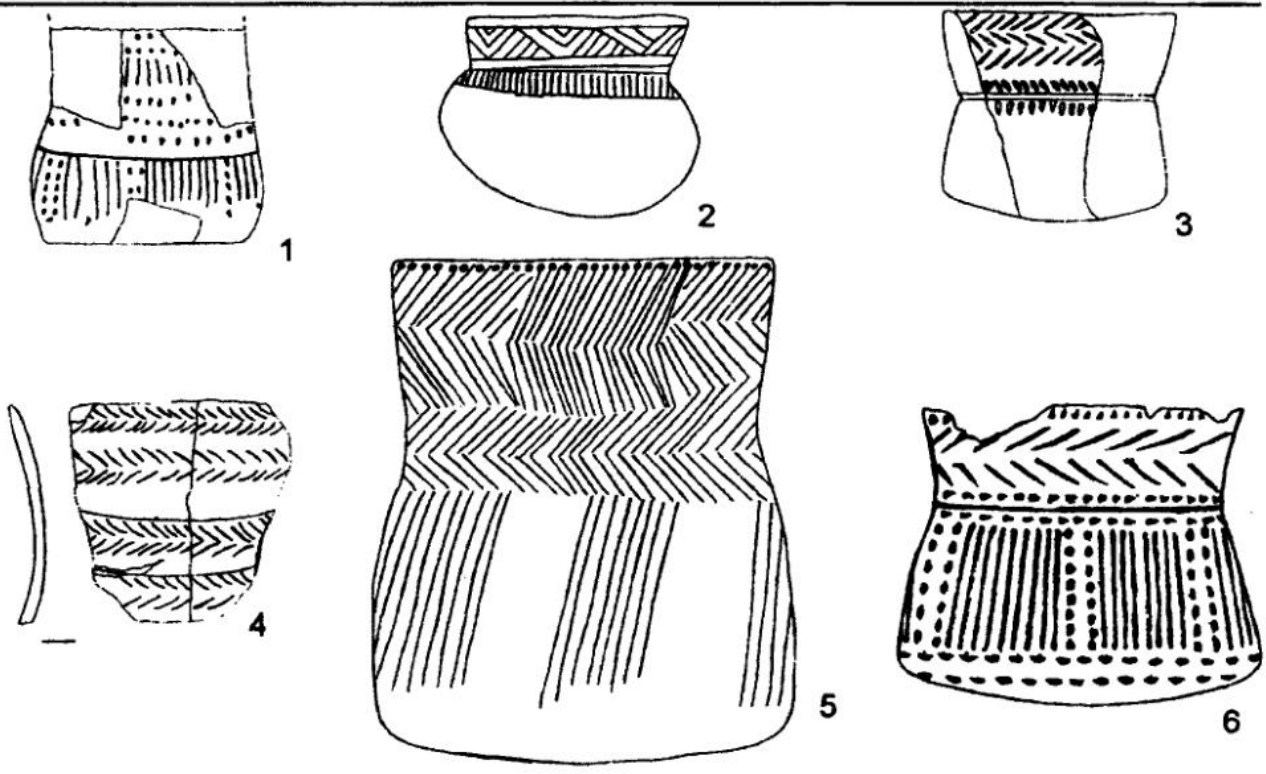

Рис.3. Кубки: 1, 4-5 – невідомого походження; 2 – с.Трипілля; 3 – с.Красне; 6 – с.Черняхів.

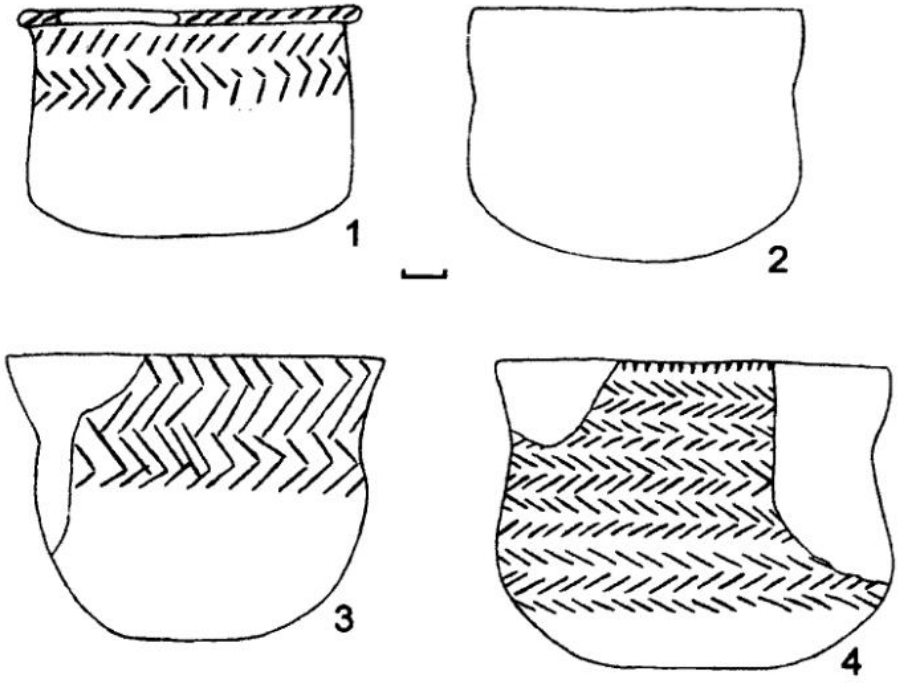

Рис.4. Чаші: 1-2, 4 – невідомого походження; 3 – с.Ємчиха.

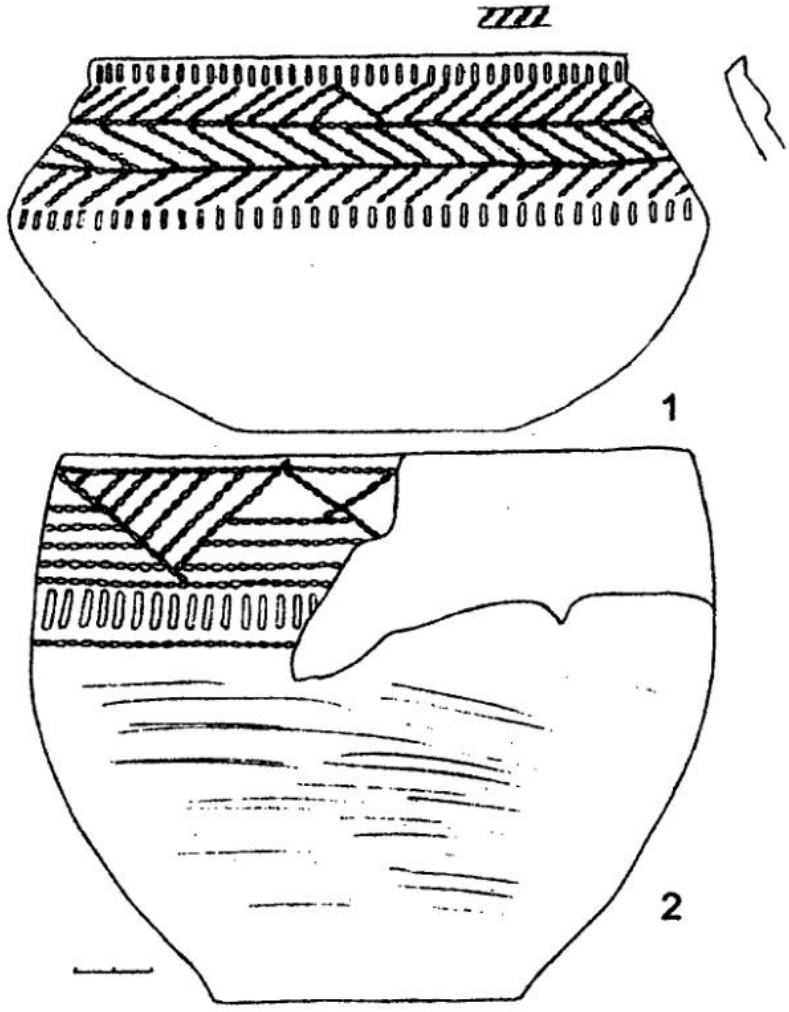

Рис.5. Посуд інших культур з елементами декору СДК: 1 – невідомого походження; 2 – з колекції В. Хвойки.

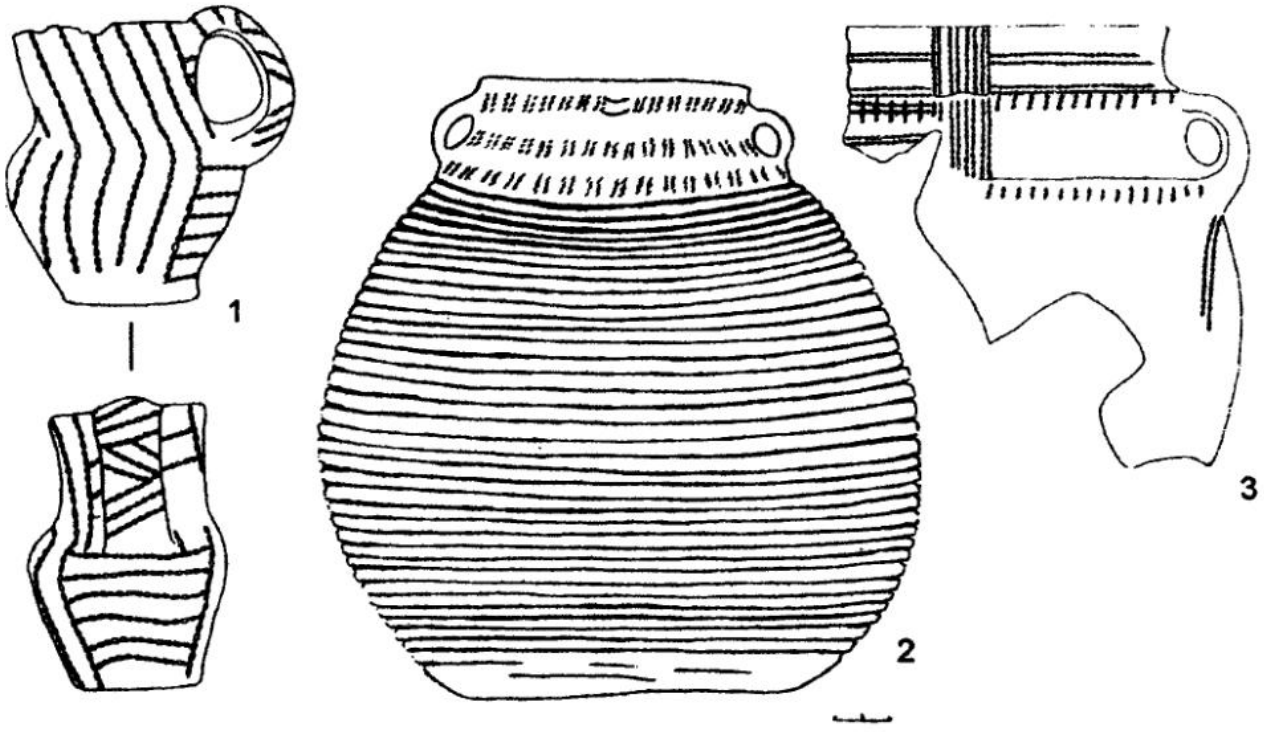

Рис.6. Посуд стжижовської культури: 1-2 – невідомого походження; 3 – с.Білгородка.